

Parkinson Tedavisinde Yeni Yöntem:

DOKU NAKLI

Meksikalı cerrahların Meksiko City'de gerçekleştirdikleri iki beyin ameliyatı bu alanda yeni bir çığır açtı. Birinci ameliyatta 13 haftalık ölü bir ceninden alınan beyin dokusu, Parkinson hastalığına yakalanmış 50 yaşındaki bir hastanın beynine nakledildi. İnsan vücudunun en hassas bölgesi olan beyin üzerinde gerçekleştirilen bu ameliyatta tıp tarihinde önemli bir adım olduğu kaydediliyor.

Aynı cerrah grubu sözkonusu ceninden aldıkları böbrek üstü bezi dokusunu 35 yaşındaki parkinsonlu bir başka hastanın beynine naklettiler. Nakil ameliyatıyla ilgili olarak yapılan açıklamada, tıp tarihinde ilk kez ölü bir ceninden alınan böbrek üstü bezi dokusunun bu amaçla kullanıldığı bildirildi.

Ceninden alınan dokunun her iki vakada da beyindeki dopamin üretimini artırması bekleniyordu. Çünkü parkinsona yakalanmış kişilerde görülen davranış bozuklukları, yukarıda sözü edilen ve insan vücudunu oluşturan hücreler arasında iletişimi sağlayan bu maddenin vücuttaki miktarının azalması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Ameliyatlara yaklaşık dört ay önce gerçekleştirilmesine rağmen ayrıntılı açıklama daha geçtiğimiz haftalarda yapıldı. Ameliyat geçiren hastaların sağlık durumlarında iyileşme görüldüğü ve hemen hemen normal hayata dönmek üzere oldukları bildirildi. Tedavi altına alınan Mario Téllez Martinez, yaklaşık dokuz yıldır parkinsonluymuştu. Leoner Cruz Bellos isimli kadın hasta ise hastalığa beş yıl önce yakalanmıştı.

Beyin ameliyatı geçiren hastalar şimdi yazı yazabiliyor, başkalarının yardım olmaksızın giyinebiliyor ve yürürken normal insanlardan ayırt edilemiyor. Parkinson hastalarında görülen adale sertliği ve aşırı titreme % 80 oranında azalma gösterdi. Bu hastalığın tedavisinde kullanılan standart

siçan yavrularında her iki beyin yarımküresini birbirine bağlayan beyin büyük birleşmesini (corpus callosum = nasırsı cisim) kestikten sonra delikli bir zar içeren bir biyolojik maddeden yapay bir köprü oluşturdular. Axonlar bu yapay rehberi izleyerek yeni bir nasırsı cisim meydana getirdiler. Yalnız bunun için genç astrositlerin varlığı gerekiyordu.

Bazı sinir hücreleri nakliyle, siçanlarda Parkinson hastalığı (insanlarda ellerde titreme, maske yüz ve hareket yavaşlamasına neden olan bir beyin hastalığı) tedavi edilebildi. Yine siçanlarda kalıtsal diabetes insipidus hastalığı (şekersiz şeker hastalığı = beyin hipotalamus bölgesinde yapılan antidiüretik hormonun (ADH) eksikliği sonucu beliren çok su iç-

L-dopa ilacı da olumlu etki gösterdi. Doktorları en çok kaygılandıran, beyne nakledilen dokunun vücut tarafından kabul edilmemesiydi. Böyle bir tehlikenin önüne geçmek amacıyla her iki hastaya da belirli dozlarda "cyclosporine" veriliyor. Meksiko City'deki La Raza Tıp Merkezi'nde görevli cerrahlar grubunun başkanı olan Ignacio Madrazo, yaptıkları radyoizotop çalışmalarının sonuçlarının hastalara nakledilen dokuların hâlâ canlı olduğunu gösterdiğini, tehlikeli bir durumun sözkonusu olmadığını açıkladı.

Ölü doğan ceninlerden alınan dokular, parkinson hastalarının tedavisinde standart bir çözüme haline gelebilir. Tıp dünyasında yeni bulunan bu teknik, gelecekte Alzheimer ve Huntington gibi Parkinson benzeri beyin hastalıklarının tedavisinde de kullanılabilir.

Bununla birlikte, bu işlem pek çok ahlaki sorununu da beraberinde getiriyor. Ahlak kurallarına sıkı sıkıya bağlı olan bazı tıp adamları, kadınların sırf organ satmak ya da ölü bir ceninden alınacak dokuyla bir yakının hayatını kurtarmak gibi nedenlerle hamile kalmaya teşvik edilebileceklerini belirterek, ahlak açısından duydukları kaygıları dile getiriyorlar.

Yaptıkları doku naklini New England Tıp Der-gisi'nin geçtiğimiz haftalardaki bir sayısında dünyaya kamuoyuna duyuran Meksikalı cerrahlar, ameliyata başlamadan önce yerine getirdikleri işlemlerden söz ettiler. Doku naklinde kullanılan cenin 31 yaşındaki bir kadına aitti. Düşük kendiliğinden olmuştu. Yani düşüğün arkasında hiç bir kasıt yoktu. Cerrahlar ameliyat için ceninin annesinin babasından izin aldılar. Ameliyata katılacak cerrah grubuyla herhangi bir ilişkisi bulunmayan iki doktor da ceninin ölü olduğuna dair ayrıca bir rapor verdi. Madrazo, bu tür ameliyatlara için sadece kendiliğinden düşen ceninlerin kullanılacağını belirtti.

New Scientist'den çev.: Mustafa KÜÇÜKBALLI

me ve çok idrar yapma), beyin kaidesine yapılan hipotalamus grefleri ile iyileşti. Siçanlarda deneysel sara da sinir hücreleri nakliyle iyileşebilmektedir.

Sinir hücreleri nakliyle beyin yaşlanması önlenilecek midir? İsveç'te asetilkolin yapıcı beyin sinir hücrelerinin nakli ile yaşlı ve unutkan siçanlarda (unutkanlık labirent testleri ile ölçülmektedir) beynin gençleşme sağlanabilmiştir. İnsanda beyin bellekle ilgili hipocampus bölgesinden yapılacak sinir hücre nakilleri, bellek zayıflamalarını tedavi edebilecektir.

Alzheimer hastalığı denilen, zamanından önce gelen bunamalarda da sinir hücreleri nakli yararlı olabilecektir. □